

การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสม ในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Development of a Model to Help and Create a Muslim Identity
for Mu'allaf that is Appropriate in the Thai Context of Muslim
Organizations in Southern Border Provinces

Received: March 20, 2023 ■ Revised: May 31, 2023 ■ Accepted: June 11, 2023

อับดุลล๊ะลาเต๊ะ สาและ*¹ อับดุลรอนิง สือแต้*²

Abdullateh Saleah, Abdullroning Suetair

ภาษาปรีเยอติก หลักสูตรปรัชญาคหุขฐีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา อีเมลผู้เขียนหลัก :

abd.lateh@hotmail.com

(Candidate in Islamic Studies) Department of Islamic Studies. Corresponding Author

Email: abd.lateh@hotmail.com

² Ph.D. (West Asian Studies -Politics) ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: suetair@gmail.com

Ph.D. (West Asian Studies -Politics), Assistant Professor. Email: suetair@gmail.com

*คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*Faculty of Islamic Sciences Prince of Songkla University Pattani Campus

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย 2) ศึกษาารูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) พัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บข้อมูลเป็นตัวแทนขององค์กรมุสลิม 10 องค์กร จำนวน 30 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในบริบทปฏิบัติการนำรูปแบบไปใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อต่อยอดวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย 1. องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมอย่างหลากหลายแตกต่างกันไปตามพันธกิจขององค์กร คือ 1) มุสลิมนิฮันตีชน เน้นการจัดการรู้อิสลาม ให้คำปรึกษา รับฟังปัญหาของมุสลิม ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต 2) มุสลิมริกริมมนุษยชาติ เน้นให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พักอาศัย เสื้อผ้า รองเท้า และอื่น ๆ การจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การให้ความรู้แก่เด็กเป็นหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม 3) มุสลิมนิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอิสาน เน้นให้การศึกษาและความรู้ในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอิสานของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านการศึกษาและ

กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น 2. รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 1) การออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม 2) การจัดการเรียนรู้อิสลาม 3) การจัดการฝึกอ่านอัลกุรอาน 4) การจัดมอบชะกาตและเงินบริจาค 5) การจัดตั้งกองทุนมุอัลลัฟ และ 6) การส่งเสริมอาชีพและปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน 3. การพัฒนารูปแบบขององค์กรมุสลิม การให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนารูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีชื่อรูปแบบ คือ “อัลอิรชาด โมเดล (Al-'Irshad Model)” หมายถึง การชี้แนะหนทางที่ถูกต้องอย่างชาญฉลาด” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) Al = Al-Quran คือ การจัดการฝึกอ่านอัลกุรอาน 2) I = Ilmu คือ การจัดการเรียนรู้อิสลาม 3) R = Rizki คือ การส่งเสริมอาชีพและปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน 4) Sh = Shahadah คือ การออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม 5) A = Ams คือ การจัดมอบชะกาตและเงินบริจาค และ 6) D = Sunnah คือ การจัดตั้งกองทุนมุอัลลัฟ

การนำผลวิจัยไปใช้ 1) สำนักคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรส่งเสริมจำนวนมุอัลลัฟแต่ละมัสยิดให้ชัดเจนในแต่ละปี ส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านหลักการของศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่อง และมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุอัลลัฟให้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนทางความคิดและประสบการณ์ระหว่างมุอัลลัฟด้วยกัน 2) ควรจัดตั้งศูนย์มุอัลลัฟในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ โดยให้ชมรมอิมามประจำอำเภอเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั้งนี้ควรคำนึงถึงให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ 3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของมุอัลลัฟสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุอัลลัฟด้วยกัน และการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้แก่

การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กร
มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ | บทความวิจัย

มุสลิม 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับมัชยิต โดยอิมามต้องให้ความเอาใจ
ใส่ต่อมุสลิมให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และการอยู่ร่วมกันในชุมชนมุสลิม

คำสำคัญ: องค์กรมุสลิม, อัตลักษณ์มุสลิม, มุสลิม, จังหวัดชายแดนภาคใต้

RETRACTED

Abstract

Objectives: The objective of this study were: 1) to study the conditions and contexts of Islamic organizations providing assistance and forming the Islamic identity of Muslim reverts in various regions of Thailand; 2) to examine the patterns of Islamic organizations in providing assistance and forming the Islamic identity of Muslim reverts in the southernmost provinces of Thailand; and 3) to develop a model of assistance and identity formation for the Islamic organizations in Thailand's Deep South.

Methodology: The main informants for data collection were 30 representatives from 10 Muslim organizations. The research tools were in-depth interviews and a meeting of experts and experts to listen to opinions, suggestions, and check suitability and the practical feasibility of implementing the pattern. Qualitative data analysis using content analysis based on an in-depth interview framework to answer research objectives.

Research Findings: Emerging Muslim organizations in Thailand contribute to diverse patterns of mu'allaf assistance and Islamic identity formation depending on the organization's missions. They were the following: 1) the Santichon Foundation focuses on providing knowledge and consultation, addressing mu'allafs concerns, disseminating Islamic knowledge through online media, and financially supporting Islamic activities; 2) the Human Mercy Foundation focuses on providing basic livelihood essentials: shelters, foods, clothes, etc; and promoting Islamic identity through teaching, training, and knowledge-building about the

fundamental principles and practices of Islam; 3) the Foundation for Education and Development of Muslims in Northeast Thailand emphasizes providing education and knowledge in forming Islamic identity, promoting cooperation among Muslims in the northeastern region and internationally, and developing human resources through activities such as teaching Islam and organizing summer camps for Muslim youth. 2. Islamic organizations in the Deep Southern Border Provinces of Thailand reported their patterns of assistance and identity-forming practices for mu'allafs including issuing Islamic faith certificates, organizing Islamic education programs, Quran reading training, distributing Zakat and donations, establishing mu'allaf funds, and promoting vocational skills and basic livelihood factors. 3. The organizational model contextually suitable for assisting and forming Islamic identity among mu'allafs in Thailand's Deep Southern Border Provinces was identified as the "Al-Irshad Model," comprising six components: Al (Al-Quran) referring to providing Quran reading training; I (Ilmu) referring to organizing Islamic education programs; R (Rizki) referring to promoting vocational skills and basic livelihood factors; Sh (Shahadah) referring to issuing Islamic faith certificates; A (Alms) referring to distributing Zakat (alms) and donations; and D (Sulhul) referring to establishing Islamic funds.

Contribution: 1) Conducting annual surveys by the Provincial Islamic Commission Office in the Deep Southern Border Provinces is recommended to ascertain mosque numbers and the size of associated mu'allaf populations. Continuous educational initiatives should be emphasized for a comprehensive understanding of Islamic principles.

Additionally, fostering opportunities for meaningful interactions and knowledge exchange among mu'allafs is a priority 2) It is advisable to establish dedicated Islamic centers to support and foster Islamic identity among mu'allaf communities. District-level Islamic associations, supervised by the Provincial Islamic Commission, can manage and oversee these centers. It's also crucial to ensure contextual appropriateness and alignment with local needs in establishing and operating these centers 3) Encouraging the formation of cohesive mu'allaf groups and facilitating the cultivation of strong relationships within their communities are important. Moreover, organizing targeted activities to enhance their vocational skills and livelihood opportunities will contribute to their overall well-being and empowerment 4) It is vital to cultivate harmonious relations between mu'allafs and mosques by prioritizing religious education and community engagement. Strengthen the relationship by promoting a sense of belonging and involvement within the Muslim community.

Keywords: Muslim organization, Muslim identity, mu'allaf, Southern Border Provinces

บทนำ

อัตลักษณ์มุสลิมเป็นสิ่งที่มียากฐานมาจากศาสนาอิสลาม เกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประเพณี ประวัติศาสตร์ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ความสัมพันธ์ในสังคมและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์มุสลิมมีจุดกำเนิดมาจากช่วงแห่งการปกครองนครรัฐมะดีนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยใช้ระบอบสลัฟ อัตลักษณ์มุสลิมสะท้อนออกมาจากที่มาสองแหล่ง คือ หลักคำสอนในศาสนาอิสลาม อันเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การแต่งกายโดยปกคลุมส่วนที่พึงสงวนตามหลักการของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่าฮัจญ์ การรับประทานอาหารฮาลาล เป็นต้น และอีกแหล่งหนึ่งคือสภาพสังคมวัฒนธรรมที่รับมาซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่มีลักษณะที่ศาสนาเปิดกว้างและยอมรับให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานที่ไม่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและอัตลักษณ์ การเข้าไปอยู่อาศัยหรือตั้งรกรากในสังคมอื่นที่มีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยมที่แตกต่างกันในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ๆ เช่น ยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา อินเดีย จีน มลายูและไทย เป็นต้น (ฮาฟิซ สาและ, 2550; Yusuf al-Qaradawi, 2001)

มุอัลลัฟเป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลกุรอานได้กล่าวว่า “คนที่มีหัวใจของเขาเหล่านั้นหรือหัวใจของสุ่เจ้าเอนเอียงมาสนใจอิสลาม” คนที่มีหัวใจเอนเอียงมาสนใจรับอิสลามมากที่สุดได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรที่สามารถดูแลบุคคลเหล่านั้นได้ การปฏิบัติตัวของมุอัลลัฟทั้งหลาย เมื่อเข้ารับอิสลามแล้วก็ทำตัวเหมือนมุสลิมทั่ว ๆ ไป ผู้ได้รับฮิดาเยฮ์ (ทางนำ) จากพระผู้เป็นเจ้าให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับอิสลาม เรียกว่ามุอัลลัฟ คือผู้บริสุทธ์ที่สังคมมุสลิมจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม้แต่ชะกาดของมุสลิมก็จำเป็นจะต้องมอบให้แก่เขา เมื่อเดินทางเข้าสู่อิสลามแล้วต้องมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร, 2555) มุอัลลัฟ คือบรรดาผู้ที่มีความต้องการในการทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นเอนเอียงไปสู่อิสลาม หรือทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นมั่นคงในอิสลามหรือด้วยการยุติการประสงค์ร้ายต่อบรรดามุสลิม หรือมุ่งหวังประโยชน์ของ

พวกเขาในการปกป้องมุสลิม หรือช่วยเหลือมุสลิมให้มีชัยชนะเหนือศัตรูของพวกเขา
เป็นต้น (Yūsuf al-Qaradāwī, 2006)

ปัจจุบันมีองค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย อาทิเช่น มูลนิธิ
สันติชนซึ่งจัดทำโครงการอบรมผู้สนใจอิสลามมัลลัฟ เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไป
เกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธา
และปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ พัฒนามัลลัฟให้มีความ
ศรัทธามั่นในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความเป็นมุสลิม (มนตรี โต๊ะอาจ, 2561)
มูลนิธิริกมมนุษยชาติ (Human Mercy Foundation) โดยอาครุรียอ บัด ซัดดีก อับ
ดุรเราะห์มาน (นายรอมลี กาแบ) ได้เดินทางมาตะอวัรฮ์ต่างที่อยู่ในพื้นที่สูงเวียง
หมอกและหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีบ้านได้เข้ารับนับ
ถือศาสนาอิสลามและมอบบุตรหลานให้การดูแลอยู่ภายใต้มูลนิธิริกมมนุษยชาติ ในการ
ให้ปัจจัยยังชีพและการอบรม เรียนรู้อิสลามเบื้องต้น ชมรมมัลลัฟภาคอีสาน ภายใต้
มูลนิธิสร้างสรรค์สังคมมุสลิมสำนักงานจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อ
ส่งเสริมการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ในหลักการอิสลาม 2. เพื่อช่วยประคับประคองให้กำลังใจแก่มัลลัฟ และ 3. สร้างเสริม
พัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตของมัลลัฟ นอกจากนี้ยังมีองค์กรต่าง ๆ ที่คอย
ขับเคลื่อนให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างแท้จริง จะมีองค์กรที่ทำงาน
ร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกันคือให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างแท้จริง
กับผู้คนที่ยังไม่ได้นำ มัสยิดอัลมูบาร็อก มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน
ริกมมนุษยชาติ มหาวิทยาลัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส
ปีงบประมาณทั้งสิ้น 1,995,244 คน ซึ่งแยกเป็นจังหวัดปัตตานี 694,023 คน จังหวัด
ยะลา 518,139 คน และจังหวัดนราธิวาส 783,082 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 83 นับถือ
ศาสนาอิสลาม ทำให้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์ทางสังคมและวิถี
การดำเนินชีวิตของประชาชนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ (แผนพัฒนากลุ่ม
จังหวัดภาคใต้ชายแดน 4 ปี (2561-2564) ภาษาที่ปรากฏในการสื่อสารในสังคม
ปัจจุบัน คือ ภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น (มลายูปัตตานี) และภาษามาลาเลย์ (อุทิส สังข

รัตน์ และธเนศ ทวีบุรุษ, 2558) จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีผู้ที่ให้ความสนใจในศาสนาอิสลามและตัดสินใจยอมรับวิถีชีวิตแบบอิสลามมีจำนวนมากและเพิ่มขึ้น ไม่ว่าการเข้ามาจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ดี แต่ประการสำคัญเมื่อมีผู้เข้ารับอิสลาม องค์กรหรือหน่วยงานใดของมุสลิมที่มีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบให้มุสลิมได้รับความรู้ศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักการของอัลกุรอานและซุนนะฮ์ ซึ่งองค์กรมุสลิมที่มีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือเป็นช่วง ๆ องค์กรมุสลิมที่ให้ช่วยเหลือมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มูลนิธิส่งเสริมจริยธรรมจังหวัดปัตตานี มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคม ชมรมมุสลิมมัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ศูนย์เคหะชุมชนผู้ยากไร้และมุสลิม ดารุลฟาอูร์ เป็นต้น สำหรับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิม ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับอิสลาม สื่อการเรียนการสอน จัดเลี้ยงอาหารให้กับมุสลิมที่ขาดแคลน ช่วยจ่ายชะกาดให้กับมุสลิมเหล่านั้น ดังนั้น องค์กรมุสลิมและสังคมมุสลิมควรเปลี่ยนแปลงกันขึ้นมาเชิงลบต่อมุสลิมและหันมาใส่ใจในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งแก่มุสลิม การให้ความช่วยเหลือ การอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์มุสลิม เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถหล่อหลอมให้มุสลิมแต่ละครอบครัวของเขาสามารถดำเนินชีวิตในวิถีอิสลาม และสามารถกลมรวมระเทศมุสลิมกับมุสลิมเดิมให้อยู่ในอ้อมกอดของญะมาอะฮ์เดียวสักวัน (ความเป็นพี่น้อง) เดียวกัน (อับดุลเลาะ หนุ่มสุข, 2560) จากผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม และพัฒนาารูปแบบที่เหมาะสมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยเหตุนี้องค์การมุสลิมจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือให้มุอัลลัฟได้เรียนรู้ถึงอัตลักษณ์มุสลิมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษารูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวิธีการศึกษา ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทยและจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10 องค์กร จำนวน 30 ท่าน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์หลักแบบเจาะจง ได้แก่ 1) มุลนิธิสันติชน 2) มุลนิธิรักแอมชายชาบ 3) มุลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน 4) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี 5) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา 6) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส 7) ชมรมมุอัลลัฟมัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี 8) มุลนิธิส่งเสริมจริยธรรมจังหวัดปัตตานี 9) มุลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี 10) ชมรมอิมามอำเภอ รือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. เกณฑ์การเลือกองค์กรมุสลิม ได้แก่ 1) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้รับการยอมรับในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ/หรือ 2) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ดำรงตำแหน่งประธานและหัวหน้าฝ่ายดูแลมุสลิมไม่น้อยกว่า 2 ปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่ 2) ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายมุสลิมไม่น้อยกว่า 2 ปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือมุสลิม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสภาพทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็นผู้บริหารองค์กรมุสลิมที่ช่วยเหลือมุสลิม ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้เตรียมไว้ซึ่งเป็นแนวทางการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างไม่เป็นทางการ มีการเปิดประเด็นการสนทนาที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้าและมีการปรับประเด็นอื่นเพิ่มเติมในระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-face Contract) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ณ สำนักงานของผู้ให้ข้อมูลหลักหรือสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ อาศัยการสนทนาซักถามระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2) การประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการนำ

รูปแบบไปใช้ ใช้วิธีการประชุมกลุ่ม โดยได้จัดเตรียมรูปแบบที่ได้ยกร่างขึ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และนำข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยเช่นกัน แล้วนำข้อมูลในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (อัญญา ปลอดเปลื้อง, 2556) คือ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการถอดเทปที่ได้ทำการบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ทำการตรวจสอบข้อมูล และกำหนดข้อมูลที่ถอดเทปเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ทำการบันทึกไว้เพื่อการตรวจสอบเบื้องต้น 2) สร้างความเข้าใจความหมายที่ได้จากการถอดเทป ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญ 3) วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจำแนกประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือประเภทข้อมูลตามความสัมพันธ์และความสอดคล้องของข้อมูล 4) พิจารณาแต่ละประเด็นและความหมายของคำ และ 5) การจำแนกข้อมูลที่ได้ตามความหมายที่สังเคราะห์อธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลจะนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูลโดยก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ขออนุญาตแก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและขออนุญาตดำเนินการสัมภาษณ์ รวมถึงแจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และภายหลังการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตรวจสอบสิ่งที่ผู้วิจัยบันทึกทุกครั้งโดยกระบวนการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยเป็นเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย และให้ผู้ให้ข้อมูล

หลักลงชื่อยอมรับ รวมทั้งเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัย โดยมีหลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

1) เกณฑ์การคัดออกของผู้ร่วมการวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ร่วมการวิจัยไม่สะดวกเข้าร่วมในการทำกิจกรรมสนทนากลุ่ม หรือตอบแบบสัมภาษณ์ไม่ครบตามที่ได้กำหนดไว้ในการวิจัย

2) เกณฑ์การถอนตัวของผู้ร่วมการวิจัย การเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ หากผู้ร่วมวิจัยไม่สมัครใจจะเข้าร่วมการศึกษาแล้ว สามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา การขอถอนตัวออกจากการวิจัยจะส่งผลต่อทางใด ผู้ทำวิจัยอาจถอนผู้ร่วมการวิจัยออกจากการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อเหตุผู้แทนความปลอดภัย หรือเมื่อผู้สนับสนุนการวิจัยยุติการดำเนินงานวิจัย หรือในกรณีผู้ร่วมการวิจัยไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ทำวิจัย

3) เกณฑ์การยุติการวิจัย คือ กรณีที่ผู้เข้าร่วมหรือผู้ร่วมการวิจัยได้รับบาดเจ็บจากการเข้าร่วมวิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยุติการวิจัย

4) การปฏิบัติของผู้ร่วมการวิจัยขณะร่วมในการทำวิจัย คือ การเข้าร่วมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ และให้ข้อมูลของท่านแก่ผู้ทำวิจัยด้วยความสัตย์จริง ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ ต่อท่านไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น

ผลการศึกษ

การพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบและทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. สภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย พบว่า มุลนิธิสันติชน

มีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ความรู้ในหลักการศาสนาอิสลามแก่บุคคลทั่วไปที่สนใจศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อหลักการศาสนาอิสลาม โดยมี “โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม” ทำหน้าที่เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธาและปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ พัฒนามุอัลลัฟให้มีความศรัทธาในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความเป็นมุสลิม และรับรองการเป็นมุสลิมให้แก่มุอัลลัฟที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม หลังจากผ่านการอบรมแล้ว การให้ความช่วยเหลือในการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมแก่มุอัลลัฟของมูลนิธิสันติชน คือ 1) การใช้คำพูดได้แก่ การกล่าวต้อนรับและแนะนำที่ดีงาม เป็นกันเองและเรียบง่ายที่มุอัลลัฟมีความรู้สึกเหมือนดังครอบครัวเดียวกัน มีเมตตาริฉัตร และการแนะนำอิสลามอย่างจริงจัง ทำให้มุอัลลัฟรู้สึกเป็นกันเองและมีความกล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ คือ การใช้ชีวิตในรูปของมุสลิม 2) การปฏิบัติหรือการกระทำ ได้แก่ การสอนในภาคปฏิบัติให้มุอัลลัฟที่เข้าร่วมโครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม มีการทดสอบความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างน้อยเพียงใด การมีจรรยา มารยาทและเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องหลักการปฏิบัติสามารถทำให้มุอัลลัฟเรียนรู้หลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ความรู้สึกเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน และมุอัลลัฟสามารถเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิมได้อย่างรวดเร็วและใช้ชีวิตตามแบบอย่างอิสลามอย่างมั่นคง 3) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต มูลนิธิสันติชนได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการให้กำลังใจและให้คำปรึกษาในขณะที่มุอัลลัฟต้องการกำลังใจอันเนื่องมาจากการถูกทดสอบจากอัลลอฮ์ การสื่อสารที่นำมาเป็นการเรียนรู้ในทางปฏิบัติ อัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ เช่น การบรรยายโดยนำเสนอผ่านช่องทางยูทูบ เฟซบุ๊ก และวิทิว เป็นต้น ทำให้มุอัลลัฟสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกยิ่งขึ้น การใช้หนังสือและตำราที่ได้รับรวบรวมเกี่ยวกับอิสลามเอาไว้ในแต่ละด้าน เช่น หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติและหลักจริยธรรมในอิสลาม ทั้งนี้อาจารย์บรรจง บินกาชัน ได้เขียนและแปลหนังสืออิสลามออกสู่สังคมอย่างมากมายเพื่อให้ผู้สนใจอิสลามสามารถอ่านและทำความเข้าใจต่อศาสนาอิสลาม และมุอัลลัฟสามารถศึกษาเรียนรู้อิสลามได้ทุกที่

ทุกเวลา มุลนิธิริกรมมนุษยชาติ การให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของ
มุสลิมในภาคเหนือ คือ กลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์และต่าง
พื้นที่ โดยกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งและอาข่า ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เช่น ลีซู มูเซอ และ
พม่า เป็นต้น แนวทางการดำเนินงาน คือสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการอยู่ร่วมกัน
ในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม สร้างความสมานฉันท์ความปรองดอง ไม่มีความหวง
ซึ่งกันและกัน สำหรับการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่ มุสลิม
ของมุลนิธิริกรมมนุษยชาติ คือ 1) การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน
ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ ให้แก่เด็กแต่ละคน 2) การเรียนรู้อัต
ลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและกฏปฏิบัติเป็น
ประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่
เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลัก
ปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา หล การถือศีลอดและมารยาทต่าง ๆ ของ
อิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกุรอาน
บทรำลึกถึงอัลลอฮ์ และการขออ้อ 3) การตั้งสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนศิวโถ
พิทยาศึกษา (CivilizePittay School) ประเภทเอกชนสามัญศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย การสร้างอัต
ลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมโดยทางโรงเรียนได้เสริมเนื้อหาในหลักสูตร รูปแบบกิจกรรม
ให้สอดคล้องกับศาสนาอิสลามและการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม ทำใ้
นักเรียนที่อยู่มหาวิทยาลัย บำบัดดูแลของมุลนิธิสามารถได้รับการศึกษาภาคบังคับและเป็น
การสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่ครอบคลุมถูกต้อง มุลนิธิเพื่อการศึกษาและ
พัฒนาสังคมอิสาน ลักษณะของมุสลิมอิสานมีความโดดเด่นในเรื่องการดำรงอัตลักษณ์
มุสลิมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอิสาน คือ ในพื้นที่มีชุมชนมุสลิมแต่อยู่กระจัดกระจาย
แต่อัตลักษณ์มุสลิมสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการปรับตัวโดยยึดหลักแนวทางสาย
กลางของอิสลามมาปฏิบัติเพื่อสร้างความประนีประนอมและลดความขัดแย้งในสังคม
การให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของทางมุลนิธิฯ คือ การ
จัดโครงการอบรมศาสนาระดับท้องถิ่นมุสลิมอิสาน ปัจจุบันสนับสนุนในการจัดค่าย

อบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนขึ้นเป็นประจำของทุกมัสยิด มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาค และประเทศชาติ ผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของ ประเทศไทยและระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการสอน ศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

2. รูปแบบขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และหัวหน้า กุญแจมุอัลลัฟ เกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟของ องค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 1) การออกหนังสือรับรองการ นับถือศาสนาอิสลาม 2) การจัดการเรียนรู้อิสลาม 3) การจัดการเรียนอ่านอัลกุรอาน 4) การจัดมอบชะกาตและเงินบริจาค 5) การจัดตั้งกองทุนมุอัลลัฟ และ 6) การส่งเสริม อาชีพและปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน

3. การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่ เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มาจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนของ องค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการสร้าง รูปแบบจากมุมมองของผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุอัลลัฟ ผู้วิจัยได้เลือกมาวิเคราะห์ และมาสร้างเป็นองค์ประกอบการช่วยเหลือและ สร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบนั้น ประกอบด้วย ประเด็นรอง และประเด็นย่อย ซึ่งบ่งบอกถึงแนวทางและวิธีการในการ ดำเนินการขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ 1) การออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม ในการ ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม โดยสำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด วิธีการโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ออกหนังสือรับรองการ นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ระบุศาสนาใน การทำบัตรประชาชน และคณะกรรมการ อิสลามประจำจังหวัด ออกหนังสือคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการศพของมุอัลลัฟ เพื่อป้องกัน

ปัญหาในกรณีผู้ที่เข้ารับอิสลามกลับบ้านเกิดและได้เสียชีวิต และทางครอบครัวของมออลัลฟจะทำพิธีการจัดการศพตามศาสนาอื่น 2) การจัดการเรียนรู้อิสลาม สำหรับแนวทางประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้อิสลามให้สอดคล้องตามโครงสร้างของศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิห์ซาน วิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิห์ซาน โดยมีการอธิบายที่เข้าใจง่าย และการปฏิสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮ์) การมีจรรยาบรรณ เป็นแบบอย่างที่ดี และจัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลาม การจัดการเรียนรู้อิสลามให้สอดคล้องกับความต้องการของมออลัลฟ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิธีการการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เน้นการปลูกฝังจิตอาสา สร้างวินัยของตนเอง ครอบครัว และสังคม และการเรียนรู้สันติศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เน้นที่การส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิต และทักษะที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับคน 3) การจัดการฝึกอ่านอัลกุรอาน แนวทางการฝึกอ่านอัลกุรอานโดยใช้แบบฝึกหัดอ่านอัลกุรอานระบบกีรออาตีฮ์หรือระบบอิกเราะฮ์ หรือระบบกุรอานีย์ วิธีการมีความบริสุทธิ์ใจ ตั้งใจอย่างแน่วแน่ มีความปรารถนาในการฝึกอ่านอัลกุรอานอย่างมุ่งมั่น เรียนรู้ความประเสริฐและความสำคัญของการอ่าน เรียนอัลกุรอานกับผู้รู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องการอ่านและการอธิบายสิ่งที่ถูกต้อง และจัดเนื้อหาแบบฝึกอ่านเรียบเรียงจากง่ายไปหายากและประเมินความเหมาะสมในการอ่านเป็นประจำสม่ำเสมอ 4) การจัดมอบจ่ายชะกัตแก่ผู้สมควร การจ่ายชะกัตและการบริจาคแก่มออลัลฟ เพื่อการยึดเหนี่ยวจิตใจของมุสลิมได้อย่างมั่นคง วิธีการคือ กำหนดให้มีสยิดที่จัดทะเบียนเก็บชะกัตจากผู้สมควรในส่วนของมออลัลฟ จะต้องมอบให้กับชมรมอิมามเป็นผู้รวบรวมและมอบให้แก่มออลัลฟ 5) การจัดตั้งกองทุนมออลัลฟ กล่าวคือกองทุนมออลัลฟ เพื่อการช่วยเหลือและดำเนินกิจกรรมสำหรับมออลัลฟ เช่น การเยี่ยมเยียนผู้ป่วย ผู้เสียชีวิต เป็นต้น โดยมีวิธีการคือ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดเกณฑ์พิจารณาและคุณสมบัติผู้ที่มีสิทธิได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ช่วยเหลือมออลัลฟบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างการมีส่วนร่วมของสังคมในการ

ช่วยเหลือมุอัลลัฟ 6) การส่งเสริมอาชีพและปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน คือ การส่งเสริม
ทักษะอาชีพตามความถนัดและความต้องการของมุอัลลัฟ และปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน
ตามความต้องการของมุอัลลัฟ ส่วนวิธีการ คือ เพิ่มทักษะทางวิชาชีพและเสริมสร้าง
ประสบการณ์การทำงานตามความถนัดและความต้องการของมุอัลลัฟ และช่วยเหลือ
ด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐานตามความต้องการ ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
และอื่น ๆ

ดังนั้นรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้
พิจารณาคความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่
มีส่วนในการนำสู่การปฏิบัติ จนได้รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
ที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ซึ่งหลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
คือ การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและจริงจัง โดย
สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ผู้บริการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความ
ตระหนักและความสำคัญกับแนวทางกาช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ 1) องค์กรมุสลิมต้องวิเคราะห์ความต้องการที่
จำเป็นในการเรียนรู้งานมุอัลลัฟในบริบทองค์กรของตน และ 2) องค์กรมุสลิมต้องมี
ความเต็มใจเพื่อช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟอย่างต่อเนื่อง ดัง
แผนงานของพื้นที่

การพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ | บทความวิจัย

รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยและจังหวัดชายแดนภาคใต้ (AL-'Irshad Model)

อภิปรายผล

ผลของการวิจัยบริบทขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1. องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมูอัลฟา ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่มูอัลฟา คือให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูล จะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมูอัลฟา ให้ความรู้ผ่านสื่อ

อินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุอัลลัฟที่ขาดแคลนและจ่ายชะกาตให้กับมุอัลลัฟ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่าย มุอัลลัฟประจำปี เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักการศรัทธา ความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศรัทธา เช่น ละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่าง ๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่าง ๆ ของอิสลาม การดูแลช่วยเหลือผู้ต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกุรอาน บทพรัลิกถึงอัลลอฮ์ และการขออุมเราะฮ์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ วัฒนโฑษ และฉันทัส ทองช่วย (2553) พบว่า ความพยายามในการดำรงอัตลักษณ์มุสลิม การจัดการความรู้ อาศัยการละหมาดเป็นฐานสำคัญในการจัดการ กว่าจะคือ ช่วงเวลาหลังละหมาดเป็นเวลาในการให้ความรู้ เนื้อหาความรู้ ขึ้นไป การนำกระบวนการพัฒนาธรรมะละหมาดไปใช้เป็นวิถีชีวิต นอกละหมาด และสร้างวัฒนธรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยชุมชนเองการสร้างวิถีชีวิต ใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้านโดยมัสยิดเป็นผู้ตรวจระเบียบทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรีมนูญ โด๊ะอาจ (2555) มุอัลลัฟมีวิธีการเรียนรู้ใน 3 รูปแบบ การบอกเล่า การสอบถาม การเรียนกับครูสอนศาสนาหรือจากเพื่อนในสโตร์ และจากการเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือหรือจากสื่ออื่น ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ทั้งก่อนที่มุอัลลัฟจะเข้ารับศาสนาอิสลามและหลังจากที่เข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ บริบทแวดล้อมและประเด็นการเรียนรู้และการสื่อสาร ตัวมุอัลลัฟเอง ผลที่ต้องการ และบุคคลที่มุอัลลัฟต้องการเรียนรู้และสื่อสารด้วย มุอัลลัฟมีกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องและผ่านเงื่อนไขสำคัญของ

การยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมใน
การสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมี
มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนาอิสลาม อีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความ
ร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้
ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคม
คุณภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุสลิม ค่ายอบรม กาดุดู
ร้อนแกเยาวชนมุสลิม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ โสะสัน เยาวลักษณ์
อภิชาติวัลลภ และมณีนีย์ ทองอยู่ (2551) พบว่า การสร้างคุณธรรมและความรู้ที่
ร่วมกัน โดยผ่านการใช้หลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม ยกย่องของคัมภีร์มุสลิม ซึ่ง
กลไกเหล่านี้ได้นำมาสู่การรวมกลุ่มของชุมชนมุสลิม บนพื้นฐานของความศรัทธาร่วมกัน
การสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม เป็นส่วนที่ถูกสร้างขึ้นผ่านภาพลักษณ์ทาง
กายภาพเพื่อให้ความเป็นมุสลิมมีความเด่นชัด

2. การพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างหลักของศาสนาอิสลามที่
เกี่ยวข้องกับหลักความศรัทธา (อะกีดะฮ์) หลักการปฏิบัติ (อิบาดะฮ์) และหลัก
คุณธรรมจริยธรรม (อัชฮาน) รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามใน
ชีวิตประจำวัน การทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนหลักจริยธรรม
และมารยาทต่าง ๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึก
อ่านและท่องอัลกุรอาน บทสวดถึงอัลลอฮ์ และการขอดูอา เป็นต้น สอดคล้องกับ
งานวิจัยของจิรศักดิ์ โสะสัน บิลลาเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) พบว่า ความพยายามใน
การสร้างอัตลักษณ์มุสลิม การจัดการความรู้ อาศัยการละหมาดเป็นฐานสำคัญในการ
จัดการใช้เวลาหลังละหมาดเป็นเวลาในการให้ความรู้ เนื้อหาความรู้เน้นไปที่การนำ
ระบบวัฒนธรรมละหมาดไปใช้เป็นวิถีชีวิตนอกละหมาด และการจัดระบบการศึกษา
ขึ้นพื้นฐานด้วยชุมชนเองการสร้างวิถีชีวิต ไซ้มีสยิดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้าน
โดยมีสยิดเป็นผู้ตรากฎระเบียบทางสังคม การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมใน
การสร้างอัตลักษณ์มุสลิม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ โสะสัน เยาว

ลักษณะ อภิชาตวัลลภ และมณีนมัย ทองอยู่ (2551) พบว่า การสร้างคุณค่าและความศรัทธาร่วมกัน โดยผ่านการใช้หลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม บทบาทขององค์กรมุสลิม ซึ่งกลไกเหล่านี้ได้นำมาสู่การรวมกลุ่มของชุมชนมุสลิมบนพื้นฐานความศรัทธาร่วมกัน การสร้างอัตลักษณ์มุสลิม เป็นส่วนที่ถูกรสร้างขึ้นผ่านภาพลักษณ์ทางกายภาพ เพื่อให้ความเป็นมุสลิมมีความเด่นชัด ชะกาดและการบริจาคแก่มุอัลลัฟ การบริจาคให้แก่มุอัลลัฟเป็นการสร้างความแน่นแฟ้นให้หัวใจของเขามิตรีทางศาสนาสอดคล้องกับงานวิจัยของมอญีร์ วาลี และคยอ (2564) พบว่า ทางมัสยิดดารุลอามานได้มีบทบาทในการมีสมาชิกร่วม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มมุอัลลัฟด้วยวิธีที่หลากหลาย การประสานงานกับหน่วยงานที่สนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟ โดยเน้นการแก้ปัญหาเฉพาะกรณีด้วยการจัดสวัสดิการ การช่วยเหลือของมัสยิดแก่มุอัลลัฟที่ไม่สามารถประกอบอาชีพหรือสามารถประกอบอาชีพแต่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของครอบครัว มีการรับบริจาคจากผู้บริจาคศรัทธาจัดสรรให้ทุกเดือน ผลักดันกองทุนมัสยิดให้เป็นบัญชีธนาคาร โดยมัสยิดหนึ่งที่มีหน้าที่เฉพาะในการดูแลผู้ด้อยโอกาส ทุกปีมีการจัดระดมทุนเพื่อมุอัลลัฟ และบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟให้เกิดรายได้

สรุปผลการวิจัย

1. องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ ในเรื่องการช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟ คือ ให้

คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตาม
ข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุสลิม ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต
จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุสลิมที่ขาดแคลนและจ่ายชะกาตให้กับมุสลิม รวมทั้ง
สนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่าย
มุสลิมประจำปี เป็นต้น ให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน เช่น
สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัด
เรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในสิ่งดีประจำวัน
ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อ
ความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักกติกาศาสนิก เช่น การ
ละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน
ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่าง ๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ
ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่าง ๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตาม
หลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกุรอาน บทพรัลิกถึงอัลลอฮ์ และการขอ
อูฮ์เป็นต้น ให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้เชิงศรัทธาในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มี
ส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนา
มุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาค
อีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความ
จำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่
โครงการช่วยเหลือมุสลิม แก่มุสลิม ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

2. การพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม
ขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 1. องค์กรมุสลิมได้ออก
หนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม (มุสลิม) เพื่อใช้ประกอบในการทำบัตร
ประจำตัวประชาชนและระบุศาสนา และหนังสือคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการศของมุสลิม
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างหลักของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความ
ศรัทธา (อะกีดะฮ์) หลักการปฏิบัติ (อิบาดะฮ์) และหลักคุณธรรมจริยธรรม (อิห์ซาน)
จำเป็นที่มุสลิมต้องทำความเข้าใจเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติตามคำสั่งใช้

ของอัลลอฮ์ด้วยความศรัทธา มั่นใจในศาสนาอิสลาม และสามารถนำอิสลามสู่วิถีชีวิตอย่างครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน 3. ชะกาดและการบริจาคแก่มุอัลลัฟ การจ่ายชะกาดให้แก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมเป็นการสร้างความแน่นแฟ้นให้หัวใจของมุอัลลัฟมีศรัทธายิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงน้ำใจไมตรีการต้อนรับสู่ครอบครัวอิสลามที่อบอุ่น และ 4. การส่งเสริมอาชีพตามความถนัดของมุอัลลัฟ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ องค์กรมุสลิมได้ให้ความช่วยเหลือโดยจะพิจารณาคัดเลือกตามอาชีพที่ทางองค์กรมุสลิมได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) องค์กรมุสลิม ควรเปิดการให้ความรู้ การอบรมในเชิงปฏิบัติและจัดกิจกรรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มุอัลลัฟได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างพี่น้องมุสลิม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่ดี สิ่งที่มุอัลลัฟต้องการ คือ การยอมรับและการปฏิบัติในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่สามารถนำความรู้ความสามารถของตนเอง มาช่วยพัฒนาสังคมมุสลิมให้สามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนและเป็นมุสลิมต่อไป
- 2) องค์กรมุสลิมโดยแต่ละมัสยิดควรทำการสำรวจมุอัลลัฟที่อยู่ในพื้นที่หรือชุมชนของตนเอง เพื่อจะได้รู้จำนวนของผู้ที่เข้ารับอิสลามใหม่และควรต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านศาสนาแก่พวกเขา เปิดการเรียนการสอนให้กับมุอัลลัฟในหลักการปฏิบัติพื้นฐาน เช่น การอาบน้ำละหมาด การละหมาด การอาบน้ำญะนาบะฮ์ การถือศีลอด การจ่ายซะกาต และอื่น ๆ ตามความสามารถของแต่ละมัสยิดในพื้นที่นั้น ๆ
- 3) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ควรสำรวจจำนวนมุอัลลัฟแต่ละมัสยิดให้ชัดเจนในแต่ละปี และส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านหลักการของศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่อง และมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุอัลลัฟให้มีโอกาสในการ

แลกเปลี่ยนทางความคิดและประสบการณ์ระหว่างมุสลิมด้วยกัน และตระหนักถึง การดูแลและช่วยเหลือมุสลิมหลังจากที่เข้ารับอิสลาม เนื่องจากสำนักงาน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสามารถกำหนดนโยบายกับมัสยิดในการช่วยเหลือ และสร้างอัตลักษณ์มุสลิมให้แก่มุสลิม

4) ควรจัดตั้งศูนย์มุสลิมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุสลิม โดยให้ชมรมอิมามประจำอำเภอ เป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ ภายใต้การกำกับ การดูแลของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั้งนี้ควรคำนึงถึงให้เหมาะสมกับ งบประมาณของแต่ละพื้นที่

5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของมุสลิม จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ และ พบปะพูดคุยระหว่างมุสลิมด้วยกัน ถ้ามหาวิทยาลัย และ กิ่งอำเภอ และ อุปสรรค สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ และการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้แก่มุสลิม

6) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับมัสยิด โดยอิมามต้องให้ความเอา ใจใส่ต่อมุสลิมให้มีความสัมพันธ์กับมัสยิด ให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลาม การอยู่ ร่วมกันในชุมชนมุสลิม และให้ความตระหนักถึงสิทธิ ความช่วยเหลือมุสลิมให้มาก ยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการให้ที่พักที่นั่น

ข้อเสนอแนะในภาคทำวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมองค์กรในพื้นที่ห้าจังหวัด ชายแดนภาคใต้เนื่องจากองค์กรมุสลิมที่มีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุสลิมช่วยเช่นเดียวกัน

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม ของมุสลิมทั้งด้านเศรษฐกิจ ศาสนาและสังคม

3) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มมุสลิม และการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ขององค์กรมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- Binlath, W., & Thongchuay, C. (2010). The Processes of Sustaining Muslim Identities and Strong Community Building: The Case Study of Ban Nua Mosque. *AL-NUR Journal of Graduate School, Fatoni University*. 5(9) 55-66. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YII/article/view/1093/857
- Nong Chok District Mosque Administrator Club Bangkok. (2011). *Guide to Mu'allaf (New Muslims)* (18th ed). Nong Chok District Mosque Administrators Club.
- Noomsuk, A. (2016). *Islamic Da'wah in the context of Thai Society: Mu'allafs training Program in the mosque*. Muslim News. 31 January 2016.
- O-Ramlong, T. (2014). *Da'wah Methodology of Santichon Muslim Foundation to Convert Muslims*. [Master's thesis] Prince of Songkla University.
- Plodpluang, W. (2011). Data Analysis in Phenomenology Studies. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 23(2), 1-10.
- Qaradawi, Y. (2006). *Fig al-Zakāh*. Maktabah Whabāh.
- Saeng, H. (2007). *Transnational Muslim organizations and human security : a case study of international islamic relief organization of Saudi Arabia in Thailand*. [Master's thesis] Chulalongkorn University.
- Sohsan, J. Apichatvullop, Y. Thongyou, M. (2008). Nur-Al-Iman Islamic Mosque Community and The Construction of Muslim

Community in the Pluralistic Society of Isan. *Journal of Mekong Societies*. 4(1),53-92.

Southern border Provinces Group. (2018). *Southern border Provinces Development Plan 2019-2021*. Group of Strategic Management of Southern Border Provinces.

Sungkharat, U., & Taweeburut, T. (2015). *Tourism management based identity and way of life in ecotourism location the south of Thailand*. [Master's thesis] Prince of Songkla University.

Tho-Ard, M. (2012). *Muallaf's Learning and Communicating of Muslim Identity in the Rural and Urban Areas of Thailand*. [Master's thesis] Dhurakij Pundit University.

Wali, S., Asmail, A., Uma, A., & Azwar, H. (2021). *Model of learning and innovation in community economy using masjid as a base in Pottani Province*. [Research report] Program Management Unit on Area Based Development (PMU-ABD).